

17 ta' Jannar, 1996

Imhallfin:-

S.T.O. Carmel A. Agius B.A., LL. D. - A/President
Onor. Noel V. Arrigo LL.D.
Onor. Giannino Caruana Demajo LL.D.

Mario Azzopardi

versus

Registratur tal-Qorti et.

**Drittijiet Fondamentali tal-Bniedem - Appell -
 Kostituzzjonali - Nullita' - Prim'Awla tal-Qorti Ċivili -
 Frivolu u Vessatorju - Semplicement - Appellabilita'**

Ir-rikorrenti kienet giet lilu miċhuda talba għall-urgenza fil-kors ta' kawża kostituzzjonali. Ir-rikorrent kien talab l-urgenza billi r-rimedju li kien qiegħed ifittex kien ser jispicċa biż-żmien u l-kawża għalhekk tkun inutili. Ir-rikorrent allega li b'dana l-mod gie miksur id-dritt tiegħu għal smiġh xieraq fi żmien raġonevoli. Il-Prim'Awla ddikjarat ir-rikors frivolu u vessatorju. Il-Qorti Kostituzzjonali ddikjara l-appell interpost irritu u null.

Il-Qorti ddeċidiet li ma jistax jiġi impost appell minn deċiżjoni li rikors kostituzzjonali huwa frivolu u vessatorju. Dan ma jfissirx li l-Qorti

Kostituzzjonali m' ghandhiex poter tissindika tali decizjoni. Tali riserva hija doverusa fl-interess tal-gustizzja u tač-čittadin. Pero' fil-kaz in kwistjoni l-materja kienet wahda frivola u vessatorja u ma kinitx taghti lok ghal appell.

Il-Qorti:-

Dan huwa appell minn sentenza moghtija mill-Prim' Awla tal-Qorti Čivili (Sede Kostituzzjonali) fis-6 ta' Dičمبرu, 1994 fuq rikors ta' Mario Azzopardi;

Is-sentenza appellata taqra hekk:

“Rat ir-rikors ta' Mario Azzopardi li bih espona bir-rispett:

Illi b' rikors kostituzzjonali minnu pprezentat fil-31 ta' Awissu, 1993 fl-ismijiet **Mario Azzopardi vs Antoine Portelli et fejn** huwa talab li r-regolament numru 13 mahrug ghat-tigrijiet tat-8 ta' Settembru, 1993 jiđi ddikjarat anti-kostituzzjonali liema regolament jipprojbih milli jieđu sehem f'aktar minn tliet tigrijiet;

Illi konguntivament mar-rikors hawn imsemmi l-esponenti talab li in vista tač-čirkostanzi l-kawża tiđi mismugħa bl-urđenza iżda dan ir-rikors b' digriet ta' l-1 ta' Settembru, 1993 ġie appuntat għas-seduta tas-27 ta' Ottubru, 1993 fl-12.30 p.m.;

Illi l-esponenti fit-2 ta' Settembru, 1993 ređa' pprezenta rikors fejn talab li dak id-digriet jiđi rrevokat *contrario imperio* liema talba ġiet ukoll mičħuda b' digriet tat-3 ta' Settembru, 1993;

Illi dan effettjivament ifisser li d-drittijiet tiegħu kif stipulati

fl-artikolu 6(1) tal-Kapitolu 319 tal-Ligijiet ta' Malta qed jiġu miksura billi l-esponenti mhuwiex ser ikollu proċess għad-drittijiet fundamentali tiegħu fi żmien raġonevoli anzi jidher ċar li huwa tilef ir-rimedju li seta' kellu;

Rat ir-risposta tar-Registratur tal-Qrati li biha esona:

Illi, preliminarjament, huwa mhux il-legittimu kontradittur u għalhekk għandu jkun illiberat mill-osservanza tal-gudizzju;

Illi, bla preġudizzju għas-suespost, ma sar ebda ksur ta' l-artikolu 6 (1) ta' l-Ewwel Skeda tal-Kapitolu 319 għaliex il-Qorti dejjem jibqagħlha d-diskrezzjoni tiddecidi dwar l-urġenza ta' każ jew le bla ma b'xi mod tmur kontra r-rekwiżiti ta' l-artikolu msemmi. Fil-fatt, il-Qorti ddecidiet bla dewmien għal darba, darbtejn dwar l-urġenza u għalhekk kienet taf sew x'inhil n-natura tal-każ quddiemha;

Illi għaldaqstant, din l-Onorabbli Qorti għandha tiċhad it-talbiet kollha tar-rikorrent magħmula fl-aħħar paragrafu tar-rikors;

Salv ecċezzjonijiet ohra;

Bl-ispejjez";

Rat id-digriet tagħha tal-21 ta' Frar, 1994 li bih ordnat li jiġi kkjamat fil-kawża l-Onorevoli Prim Ministru bħala rappreżentant tal-Gvern ta' Malta;

Rat l-atti kollha tal-kawża u senjatament l-atti tar-rikors ta' l-istess Mario Azzopardi tal-31 ta' Awissu, 1993 u tar-rikors l-iehor

tat-2 ta' Settembru, 1993 u d-digriet i fuqhom ta' din il-Qorti diversament ippresjeduta fl-1 ta' Settembru, 1993 u tat-3 ta' Settembru, 1993 rispettivament;

Semgħet it-trattazzjoni;

Rat il-verbal tal-5 ta' Ottubru, 1994 li bih ir-rikors thalla għas-sentenza;

Ikkunsidrat:

Ir-rikorrent b'rikors kostituzzjonali fil-31 ta' Awissu, 1993 fl-ismijiet **Mario Azzopardi vs Antonio Portelli et** talab li r-regolament numru 13 mahruġ għat-tigrijiet tat-8 ta' Settembru, 1993 jiġi ddikjarat anti-kostituzzjonali billi kien jipprojbih milli jiehu sehem f'aktar minn tliet tigrijiet. F'din il-kawża la għet prodotta kopja ta' dawn ir-regolamenti, la kopja tar-rikors li bih għet avvanzata dik il-lanjanza kostituzzjonali; la għet indikata f'dawn l-atti l-linja generali tal-motivazzjoni li fuqha hi bbażata l-allegata lezzjoni ta' dritt fundamentali tar-rikorrent u lanqas liema minn dawn id-drittijiet fundamentali kien gie lez;

Konguntament ma' dak ir-rikors, ir-rikorrent talab li in vista taċ-ċirkostanzi, dik il-kawża tiġi mismugħa b'urgenza. Presumibbilment għaliex it-tigrijiet li kien imiss kienu ser isiru fit-8 ta' Settembru, appena tmint ijiem wara li gie pprezentat ir-rikors;

Din il-Qorti diversament ippresjeduta, b'digriet ta' l-1 ta' Settembru, 1993, ċaħdet l-urgenza b'din il-motivazzjoni:

"Rat l-artikolu 8 (2) tar-Regoli ta' l-1993 dwar il-Prattika u l-

Procedura tal-Qrati;

Rat li r-regolament li r-rikorrenti qiegħed jilmenta minnu ġie, flimkien ma' oħrajn, ippubblikat fil-Gazzetta tal-Gvern ta' l-20 ta' Awissu, 1993;

Billi, għalhekk, jidher li r-rikorrenti ma kellux għaġla partikolari biex jintavola r-rikors tiegħu, forsi għaliex huwa liberu li jeżercita l-isport tal-qdif kull x'hin jognhob lilu;

U billi għalhekk, fil-fehma tal-Qorti, it-talba għall-urgenza ma tinstabx legalment sostnuta;

Tiċhad l-istess talba”;

F'dik l-istess okkazzjoni l-Qorti appuntat ir-rikors għas-smiġh għas-27 ta' Ottubru, 1993 - naturalment wara t-8 ta' Settembru, 1993;

Ir-rikorrent b'rikors tat-2 ta' Settembru, 1993 talab ir-revoka ta' dak id-digriet *contrario imperio* u reġa' talab is-smiġh tal-kawża bil-urgenza bil-ġustifikazzjoni li mhux minnu li hu kien dam biex ipprezenta t-talba tiegħu. Issottometta illi:

“Nhar il-Ġimgħa, 27 ta' Awissu, 1993 filgħaxija saret laqgħa bejn l-intimati u l-Każin tar-Regatta ta' l-Isla li fiha din il-kwistjoni ġiet diskussa biex forsi l-partijiet jaslu għal ftehim amikevoli. Kien għal din ir-raġuni li hu kien ipprezenta r-rikors tiegħu l-ġimgħa ta' wara”;

Din il-Qorti diversament ippresjeduta b'digriet tagħha tat-3

ta' Settembru, 1993, regghet çahdet din it-talab għall-urgenza b'din il-motivazzjoni:

“Ir-rikorrent għab bħala skuża li ma pprezentax ir-rikors kostituzzjonali tiegħu qabel il-fatt li fis-27 ta' Awissu, 1993 filgħaxija saret laqgħa bejn l-intimati u l-Każin tar-Regatta, biex **forsi** l-partijiet jaslu għal ftehim amikevoli;

Billi pero' r-rikorrenti kien messu agixxa fil-pront wara l-20 ta' Awissu, 1993 biex iħares id-drittijiet kostituzzjonali tiegħu li allegatament għew leżi u stenna trankwillament l-eżitu ta' dawn it-trattattivi;

U billi, għalhekk, il-posizzjoni li jinsab fiha r-rikorrenti hija għal kollox *self inflicted*, ir-raġuni li wasslet lil din il-Qorti biex tiçhadlu t-talba għas-smiġħ tar-rikors tiegħu bl-urgenza tibqa', għalhekk, valida għaliex l-istess rikorrenti manifestament wera li ma kellux **għaġġla partikolari biex ir-rikors tiegħu jiġi trattat u deçiż**”;

Il-Qorti kkunsidrat l-atti quddiemha u n-natura tal-lanjanza ssollewata fl-isfond tal-fatti pprovati u waslet għall-konkluzjoni li l-ilment tar-rikorrent kien wieħed sempliçement frivolu u vessatorju. Tagħmel is-segwenti konsiderazzjonijiet fil-qosor biex tovvja għall-aggravju - għa' f'okkażjoni ohra ssollewat - illi l-fatt li l-Qorti inoltrat iżżejjed fl-eżami tal-meritu tar-rikors jincidi negattivament fuq id-deçiżjoni tagħha ta' frivolezza u vessatorjeta', fis-sens li allura ma jkunux ġustifikati dawn l-apellattivi għall-meritu;

Hu nnotat li r-rikorrent qed jaġixxi biss għad-dikjarazzjoni

ta' vjolazzjoni ta' dritt tiegħu għas-smiġħ xieraq fi żmien raġonevoli kif protett bl-artikolu 6 subinċiż (1) tal-Kap. 319 li jinkorpora bħala parti integrali tal-Korp Legislattiv tal-pajjiż, il-Konvenzjoni Ewropeja għall-protezzjoni tad-drittijiet fundamentali tal-bniedem. **Mhuwiex** qed jaġixxi in forza tal-protezzjoni mogħtija lill-istess dritt fil-Kostituzzjoni ta' Malta fis-subinċiż (2) ta' l-artikolu 39. *Stricto iure* allura dan mhuwiex rikors ta' indole kostituzzjonali;

Jirriżulta ppruvat li din il-Qorti, diversament ippresjeduta, ħadet konjizzjoni tar-rikors kostituzzjonali originali tar-rikorrent li pprovoka dawn il-proċeduri **immedjatement** u degretat, fid-diskrezzjoni tagħha, kif u meta kellu jiġi ttrattat, ċertament entro t-termini tar-regoli ta' l-1993 dwar il-prattika u l-proċedura tal-Qrati;

Fil-konsiderazzjoni meqjusa tagħha, dik il-Qorti dehrilha li kellha tiċħad it-talba għall-urgenza. Konsiderazzjoni mmotivata li din il-Qorti, taqbel jew ma taqbilx magħha, ma jidhrilhiex li għandha jew verament tista' tiddisturba jew tikkontrasta jekk mhux f'kazijiet estremi fejn tirriżulta ingustizzja palezi jew il-perikolu ta' leżjoni gravi ta' dritt fundamentali li tkun irriversibbli. Indubbjament kull Qorti għandha d-dritt li tiddefenixxi meta jokkorru ċ-ċirkostanzi li jiġġustifikaw is-smiġħ ta' kawża bl-urgenza, u din id-deċiżjoni la hi normalment sindakabbli u lanqas appellabbli;

Ir-rikorrent hu għal kollox żbaljat meta jallaccja l-allegata ċaħda ta' smiġħ xieraq fi żmien raġonevoli mal-preġudizzju li jista' jsofri bħala konsegwenza ta' dewmien fid-determinazzjoni tat-talba tiegħu, anke jekk dan il-preġudizzju jista' jkun fattur li jiddetermina l-eżistenza ta' leżjoni ta' nuqqas ta' smiġħ xieraq fi żmien raġonevoli. Dan il-preġudizzju jista' jiġi rrimedjat mod ieħor u ma jirriżulta l-ebda provvediment li jimponi fuq il-Qorti li tassigura r-*restitutio in*

integrum. Hu infatti risaput illi fil-każ ta' sentenzi tal-Qorti Ewropeja, il-*just satisfaction to the injured party*, li jipprovdi għaliha l-artikolu 50 tal-Konvenzjoni tiegħu invarjabbilment il-forma ta' kumpens finanzjarju. Inoltre gie ukoll rikonoxxut illi r-rimedju għal-leżjoni ta' dritt fundamentali taht il-Kostituzzjoni jista' ukoll jiehju forma ta' kumpens finanzjarju anke għal danni hekk imsejha morali;

Il-Qorti tinnota illi fil-motivazzjoni tagħha meta caħdet it-talba għall-urgenza fuq it-tieni rikors tar-rikorrent hi ukoll aċċennat għall-fatt li fil-fehma tagħha kien hemm dewmien da parti tar-rikorrent biex javvanza r-rikors kostituzzjonali tiegħu u li allura "is-sitwazzjoni li kien jinsab fiha r-rikorrent kienet għal kollox *self-inflicted*". Apprezzament dan, li l-Qorti għandha taċċetta u m'għandhiex tiddisturba imma li hu ukoll wieħed mill-fatturi li jinfluwenza lill-Kummissjoni u lill-Qorti Ewropeja fid-definizzjoni ta' x'jitqies li hu *reasonable time* a tenur ta' l-artikolu 6 (1) tal-Konvenzjoni invokat mir-rikorrent;

"The factors which the Commission and Court have examined when determining whether a given proceeding has met the *reasonable time* standard, are the complexity of a given case, the way the authorities handled the matter, aspects of the applicant's own conduct which may have contributed to any delays, and special circumstances which may have justified prolonging the proceedings";

(Gomien Short Guide to the European Convention on Human Rights - 1991);

Għal dawn il-motivi l-Qorti tiddikjara li l-ilment avanzat mir-rikorrent hu wieħed sempliċement frivolu u vessatorju a tenur

ta' l-artikolu 4 tal-Kap. 319 u tichdu. Bl-ispejjeż jithallsu mill-istess rikorrent”;

Minn din is-sentenza appella l-istess rikorrent Mario Azzopardi permezz ta' rikors ipprezentat fl-20 ta' Diċembru, 1994 li bih qiegħed jitlob li din il-Qorti joghġobha tirrevoka s-sentenza msemmija billi tilqa' t-talba tiegħu u tichad l-eċċezzjonijiet issollejati mill-intimati bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra tagħhom;

Għal dan l-appell l-Onorevoli Prim Ministru u r-Registratur tal-Qrati pprezentaw risposta fid-9 ta' Jannar, 1995 li fiha *inter alia* u in linea preliminari eċċepew li kemm il-Kostituzzjoni ta' Malta (artikolu 46 (5)) kif ukoll skond il-Kap. 319 tal-Liġijiet ta' Malta (artikolu 4 (4)) ma jistax isir ebda appell minn deċiżjoni ta' vessatorjeta' jew frivolosita' u għalhekk l-appell ipprezentat mir-rikorrent għandu jiġi ddikjarat irritu u null;

Rat l-atti kollha relattivi inklużi l-verbali tas-seduti li kienu mizmuma minn din il-Qorti;

Semgħet it-trattazzjoni;

Ikkunsidrat:

Illi, skond il-verbal tat-22 ta' Novembru, dan l-appell gie differit għas-sentenza fuq l-eċċezzjoni preliminari dwar allegata irritwalita' ta' l-appell u jekk ikun il-każ anke fuq il-meritu u dan billi illi fl-istess seduta din il-Qorti kienet issuġġeriet li jiġi ttrattat ukoll il-meritu ta' l-appell;

Ser tiġi kkunsidrata l-ewwel għalhekk il-kwistjoni tar-ritwalita'

o meno ta' dan l-appell;

Ikkunsidrat:

Din il-kwistjoni procedurali giet diversi drabi dibattuta u deciza minn din il-Qorti tul l-ahhar snin. Senjatament issir referenza partikolari ghas-sentenza taghha ta' l-10 ta' Mejju, 1995 in re **Joseph Ciantar et vs Onor. Prim Ministru** fejn is-sitwazzjoni li temergi mill-gurisprudenza precedenti giet analizzata u gie deciz ukoll l-aspett ta' l-assolutezza tal-principju illi minn decizjonijiet li jkunu ddikjaraw il-kwistjoni frivola jew vessatorja ma jkunx hemm dritt ta' appell;

Mhuwiex il-każ illi din il-Qorti terga' toqghod taghmel rassenja shiha ta' din il-gurisprudenza anke ghaliex essenzjalment taqbel ma' dak li gie deciz fis-sentenza li ghaliha ghadha kemm saret referenza. Jista' jinghad pero` illi mill-gurisprudenza in ezami jemergu zewg principji fundamentali. L-ewwel principju huwa illi mhix korretta s-sottomissjoni ta' l-appellant illi l-artikoli 46 (5) tal-Kostituzzjoni u l-artikolu 4 (4) tal-Kap. 139 japplikaw biss ghall-każ fejn ikun hemm talba ghal referenza u mhux meta jkun hemm rikors originali quddiem il-Prim'Awla tal-Qorti Civili. Dan il-punt diga` gie dibattut *ad nauseam* fis-sentenza precedenti fejn gie indikat illi anke mill-istess terminologija adoperata mil-ligi dan id-divjet ta' dritt ta' appell jirrikorri kemm fil-każ fejn jittiehdu proceduri originali mill-persuna kkoncernata,. It-tieni punt illi johrog jirrigwarda l-assolutezza u f'dan ir-rigward din il-Qorti ma tarax li ghandha tghid aktar hlief li taghmel referenza ghal dak li hemm fis-sentenza in re **Ciantar vs Prim Ministru ta' Malta** cċitata aktar 'il fuq u cjoe` partikolarment ghall-parti f' jn jinghad:

“Din il-Qorti Kostituzzjonali li bis-sahha ta’ l-artikolu 95(2)(c) tal-Kostituzzjoni ghandha tisma’ u tiddecidi - “Appelli minn decizjonijiet tal-Prim’ Awla tal-Qorti Civili skond l-artikolu 46 ta’ din il-Kostituzzjoni” u ghaldaqstant, meta quddiemha jidher appell minn sentenza li ddecidiet li t-tqanqil jew it-talba huma sempliment frivoli u/jew vessatorji, ghandha allura l-kompitu, daqstant iehor sempliċi, li mill-ewwel tara li manifestament hekk hu u konsegwentement tirrifjuta l-appell. Dana kwantu jirrigwarda l-assolutezza”;

Jigi osservat ukoll illi f’dik is-sentenza din il-Qorti kienet spjegat li jista’ jkun hemm cirkostanzi tali fejn din il-Qorti riedet tirriserva d-dritt taghha li tkun tista’ tissindika dik id-decizjoni - riserva li evidentement saret fl-interess tal-gustizzja u tač-čittadin, f’materja tad-drittijiet u libertajiet fundamentali tal-bniedem li huma tant importanti;

Fil-kaz in dizamina din il-Qorti minn ezami tas-sentenza appellata u l-mod kif gew żviluppati l-argumenti ta’ l-ewwel Onorabli Qorti fil-konfront tat-talba tar-rikorrent u anke tal-mod kif l-istess rikorrent segwa l-istess talba tieghu tara illi ma kienx hemm soluzzjoni oħra ragonevoli għall-ewwel Qorti hliet illi tiddecidi kif iddecidiet u li čjoe’, wara illi tissostanzja l-argumenti taghha, tiddikjara li l-istess talba kienet wahda frivola u vessatorja;

Hawnhekk din il-Qorti terga’ taghmel referenza għal dak illi kien inghad minnha fis-sentenza in re **Ciantar vs Prim Ministru ta’ Malta** sup. cit. u čjoe’ illi meta l-kontingenza msemmija čjoe’ tal-frivolezza u vesstorjeta’ hija lampanti u lampanti b’mod manifest u čar, allura l-ligi trid li tigi dik il-kwistjoni imbullata kif jixirqilha, čjoe’ bħal frivola u/jew vessatorja u li l-kwistjoni tieqaf hemm.

Dan jattalja perfettament għall-każ in eżami;

Hemm osservazzjoni finali li din il-Qorti tixtieq tagħmel u dana johrog minn wiehed mill-aggravji ta' l-appellant ikkontenut fir-rikors ta' l-appell tieghu. Huwa jsostni illi l-ewwel Onorabbli Qorti ma setgħetx wara li kkunsidrat il-punti legali kollha involuti tiddikjara dan ir-rikors tieghu bhala frivolu u vessatorju. Id-digriet b'dan l-effett ried isir fil-bidu tal-kawża u mhux wara dibattitu twil. Il-Qorti trid turi l-frivolosita' u l-vessatorjeta' tal-każ u mhux tiddikjara dan b'mod li jqum dubbju jekk jistax isir appell. F'kelma oħra dan id-dritt ma jistax jiġi adoperat b'mod indiskriminat, ċjoe' li jwassal għall-abbuż fis-sens limitat li f'kull kawża Kostituzzjonali jista' jiġi hekk deċiż u għalhekk hemm bżonn li dan ikollu ukoll il-binariji u l-limitazzjonijiet u mhux jiġi użat indiskriminatament;

Din is-sottomissjoni hija karatterizzata minn kontradizzjoni lampanti, u ċjoe', illi għalkemm mhux eskluż li jista' jkun hemm każijiet fejn il-frivolezza u/jew il-vessatorjeta' ta' kwistjoni jew ta' punt issollevat jista' jemerġi mill-istess korp ta' l-att għudizzjarju promotorju, huwa ugwalment normali illi l-frivolezza u l-vessatorjeta' o meno temerġi wara li l-punt issollevat jew il-kwistjoni ssollewata kemm f'talba ta' referenza kif ukoll f'rikors originali jiġi dibattut. Anzi jista' jingħad illi diffiċilment wiehed jista' jeskludi xi tip ta' trattazzjoni fuq il-meritu jew fuq il-kwistjoni kostituzzjonali qabel ma tkun tista' tittiehed deċiżjoni fuq l-aspett l-iehor proċedurali. L-argument imbagħad ta' l-appellant illi l-Qorti speċi tista' tabbuża mil-liġi u tiċhad id-dritt ta' appell awtomatikament billi tiddeċidi li talba jew kwistjoni ssollewata hija frivola u vessatorja, huwa argument li din il-Qorti ma tistax taċċetta għaliex huwa mibni fuq premessa li l-Qorti hija irresponsabbli u insensittiva għad-dover fiha fdat mill-istess Kostituzzjoni u mill-Kap. 319. Il-

Qorti tiddikjara li l-kwistjoni ssollewata hija frivola u vessatorja fid-diskrezzjoni tagħha rriservata lilha kif ingħad mill-ghola ligi fil-pajjiż. Jekk dik id-diskrezzjoni tkun giet użata manifestament hażin, saż-żmien meta ngħatat is-sentenza in re **Ciantar vs Prim Ministru**, ma kienx jidher illi kien hemm soluzzjoni Prattika, pero' bl-imsemmija sentenza din il-Qorti, kif ingħad, halliet bieb miftuħ;

Fic-cirkostanzi, għalhekk l-unika deċizzjoni li tista' tasal għaliha din il-Qorti hija illi f'dan il-każ partikolari għandha tilqa' l-eċċezzjoni ta' l-Onorevoli Prim Ministru u Registratur tal-Qrati u tiddikjara li in kwantu l-ewwel sentenza ddeċidiet li l-kwistjoni kienet frivola u vessatorja, din kienet deċizzjoni tant manifestament u pjenament korretta illi mhuwiex il-każ li din il-Qorti tmur oltre milli tiddikjara l-appell interpost bħala irritu u null;

Konsegwentement, filwaqt li tiddikjara l-appell irritu u null ma tihux aktar konjizzjoni tiegħu u tordna li jitneħħa minn fuq il-listi tas-smiġħ. Spejjeż ta' din l-istanza għall-appellant.
